

Малецька О.І.

К.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування
Львівського національного аграрного університету, м. Дубляни

Кулявець В.

бакалавр,
Львівського національного аграрного університету, м. Дубляни

ІТ ТЕХНОЛОГІЙ: АВТОМАТИЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ

На сьогоднішній день спостерігається широке впровадження та використання автоматизованих інформаційних систем в управлінні підприємством, в тому числі і в обліку господарських процесів на ньому. Це цілком зрозуміло, тому що автоматизація приносить найбільш відчутний ефект. Основною метою впровадження автоматизованої системи обліку є підвищення ефективності роботи та прискорення оборотності. На практиці бачимо широке використання інформаційних технологій сучасними підприємствами.

Суб'єкт ІТ-технологій, який є юридичною особою, може обрати одну з таких систем оподаткування:

- 1) загальну систему оподаткування зі сплатою податку на прибуток;
- 2) спрощену систему оподаткування зі сплатою єдиного податку.

У кожній із зазначених систем суб'єкт ІТ-індустрії може бути зареєстрований платником ПДВ, а може таким і не бути. Щодо цього податку варто врахувати, що більшість операцій в ІТ-індустрії або звільнені від оподаткування ПДВ, або не є об'єктом оподаткування ПДВ

Водночас є низка операцій, які оподатковуються ПДВ. Тому суб'єкт ІТ-індустрії повинен прийняти рішення, чи буде він реєструватися платником ПДВ.

Великі підприємства зацікавлені в постійному нарощуванні потужності своєї (підприємства) діяльності. Безумовно, що нарощування оборотів необхідно здійснювати інтенсивним шляхом підвищення ефективності праці, економії матеріальних ресурсів тощо, а інакше конкуренції не витримати. Саме з цієї причини такі підприємства стали і стають найпершими споживачами персональних комп'ютерів та автоматизованих (комп'ютеризованих) систем і технологій, у тому числі й систем (програм) автоматизації бухгалтерського обліку.

Звичайно, застосування автоматичної системи бухгалтерського обліку (АСБО) потребує відповідної кваліфікації бухгалтера в сфері використання комп'ютера, як засобу введення, обчислення, групування та виведення необхідної облікової інформації. Як результат, бачимо оновлення трудового потенціалу підприємства - ще один позитивний момент у використанні ІТ.

Застосування засобів машинної автоматизованої обробки облікової інформації створило нову форму обліку – автоматизовану. Під формою обліку розуміють сукупність реєстрів, що використовуються для ведення облікових записів у певній послідовності та взаємозв'язку. При такій формі обліку досягається повний взаємозв'язок між усіма видами обліку і їх окремими ділянками, а також між даними синтетичного і аналітичного обліку, тому що необхідну систему показників отримують автоматично на основі єдиної вихідної інформації.

Системи автоматичної обробки та зведення облікової інформації безперервно удосконалюються. Удосконалення відбулося в таких аспектах як:

- підвищення рівня автоматизації виконання технічних операцій, що у бухгалтерському обліку часто повторюються;

- створення нових засобів введення та виведення облікових даних;
- збільшення обсягу пам'яті комп'ютера;
- розробка нових носіїв облікової інформації.

Сучасний підхід та напрям автоматизації бухгалтерського обліку полягає у:

- системному підході до автоматизації бухгалтерського обліку;
- розробці форм обліку, орієнтованих на використання комп'ютерів;
- трансформації методу бухгалтерського обліку.

«Комп'ютерна» система автоматизованого обліку у своєму розвитку пройшла декілька етапів. Ці етапи пов'язують із розвитком елементної бази обчислювальної техніки та організаційними формами її використання.

Враховуючи характерні риси та принципи автоматизованої форми обліку, слід визначити її характерну відмінність від інших форм обліку – це те, що при автоматизованій формі обліку, на стадії поточного обліку, застосовується тільки один обліковий реєстр – детальний журнал реєстрації

господарських операцій, в якому формується база даних (масиви даних, інформаційна файлова система) синтетичного та аналітичного обліку. Вся результатна інформація при цьому подається у вихідних повідомленнях, які називаються звітністю. Окремі з них мають (можуть мати) форму облікових регістрів традиційних форм обліку, наприклад журнали - ордери, головна книга, оборотно - сальдова відомість, але статусу облікових регістрів вони набувають на стадії узагальнюючого обліку, а не на стадії поточного обліку, тому вони є звітністю

Сучасне програмне забезпечення щодо автоматизації обліку розвивається за двома окремими напрямками: програми електронних таблиць або електронні бази даних (Excel, Access корпорації Microsoft, SQL, Quattro Pro фірми Borland (Inprise), SuperCalc фірми Computer Associates, Lotus корпорації Lotus Development Corp.) і безпосередньо бухгалтерські програми.

Кожна система бухгалтерського обліку має свої переваги та недоліки, в тому числі і система автоматизованого бухгалтерського обліку.

Дійсно, автоматизація значно полегшує працю бухгалтерів та знижує трудомісткість окремих операцій, при цьому зменшується кількість помилок при зведенні первинних документів та зведених облікових регістрів. За своїми властивостями автоматизоване системне забезпечення дає змогу терміново отримувати необхідну інформацію за командою.

Як недолік (особливо для малих підприємств), для впровадження автоматизованої системи бухгалтерського обліку потрібно мати комп'ютерне обладнання та програмне забезпечення, що не завжди може дозволити собі підприємство з невеликими обсягами діяльності

Способи розробки АСБО такі:

1. Програма створюється штатним програмістом або спеціалізованим відділом підприємства. За умови правильної постановки бухгалтерської задачі програмісти підприємства можуть створити цілком прийнятний програмний продукт, що враховуватиме специфіку обліку конкретного підприємства і який, в разі необхідності, можна легко удосконалити.

2. Програма створюється на замовлення в спеціалізованій фірмі. Цей варіант, як правило, є найдорожчим з усіх можливих і вимагає більше часу для розробки і впровадження. При цьому успіх впровадження програмної системи залежить від фірми-розробника, її компетентності, порядності та надійності.

3. Придбання універсальної бухгалтерської програми, розробленої для масового продажу, що потребує тільки незначної модифікації відповідно до потреб конкретного підприємства. Така програмна система менше пристосована до специфіки підприємства, але коштує дешевше, ніж написана на замовлення. Найкорисніше в ній те, що вона вже пройшла випробування практикою. Такі продукти зазвичай супроводжуються і удосконалюються доки існує фірма-розробник.

На ринку програмних продуктів представлено широкий спектр програм по автоматизації бухгалтерського обліку, найпоширенішими з яких і найбільш адаптованими до української системи ведення обліку є "Парус - Підприємство" та "Бест Звіт Плюс", не беручи до уваги 1С: "Підприємство", який був заборонений для використання в Україні.

Автоматизована система бухгалтерського обліку повинна бути надійною та ефективною.

Надійність інформаційної системи – це її властивість зберігати в часі в установлених межах значення всіх параметрів, які характеризують здатність системи виконувати потрібні функції в заданих режимах і умовах експлуатації [2, с. 22].

Ефективність інформаційної системи визначається порівнянням результатів від функціонування інформаційної системи і затрат усіх видів ресурсів, необхідних для її створення, функціонування та розвитку

Перш за все підприємствам необхідно визначитися з вибором програмного забезпечення, яке було здатне забезпечити всі потреби обліку підприємства і разом з тим було досить економним і не вимагало великих витрат на його придбання, а також не вимагало від бухгалтера специфічних навичок програмування.

Тільки за умови вибору можна максимізувати ефективність та ведення облікової діяльності, що безумовно є необхідним кроком на шляху до розвитку і процвітання підприємства.

В умовах інноваційної інформаційної технології стають можливими колективне формування та заповнення бухгалтерських документів та адаптивна перебудова форм і способу надання інформації бухгалтерського обліку у процесі розв'язання облікових задач.

Можна визначити наступні переваги, які виникають при застосуванні на підприємстві інформаційних систем і технологій: програмний продукт автоматизації обліку можливо швидко ввести в експлуатацію, а при зміні масштабів діяльності підприємства, підходів до управління чи організації облікових робіт – переналаштувати з мінімальними затратами часу та фінансових ресурсів; облікові дані реєструються та зберігаються в єдиній інформаційній базі; широкі можливості для планування діяльності; можливість постійного ведення оперативного контролю; ергономічний інтерфейс автоматизованих програм обліку забезпечують доступність засвоєння інформації та високу швидкість роботи для фахівців.